Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2025/1179

16.6.2025

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2025/1179

zo 4. júna 2025

týkajúce sa hlavných zásad prvoradosti efektívneho využívania vody

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

(1) V dôsledku neudržateľných postupov vodného hospodárstva, znečistenia a rastúceho dopytu sa kvalita a kvantita vody, ako aj zdravie vodných ekosystémov v Únii nezlepšujú dostatočne rýchlym tempom. Zmena klímy a strata biodiverzity tento trend zhoršujú. Obmedzenia súvisiace s vodou čoraz viac ovplyvňujú spoločnosť a hospodárstvo. V tejto súvislosti sa zvýšená efektívnosť využívania vody stáva absolútne nevyhnutnou.

(2) Správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu ([1]), v ktorej sa opisuje pokrok vo vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES ([2]) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES ([3]), potvrdzuje, že väčšina členských štátov vníma nedostatok vody ako čoraz väčší problém. Nedostatok vody zasahuje približne 34 % územia Únie a približne 40 % obyvateľstva Únie je ním ovplyvnených najmenej v jednom ročnom období ([4]). Spôsobuje ho kombinácia nadmerného využívania vody a klimatických vplyvov ([5]). Európsky parlament vyzval na prijatie opatrení v súvislosti s týmito otázkami ([6]).

(3) Suchá každý rok zasahujú v priemere 4 % územia Únie. V južnej a juhozápadnej Európe by pri scenári zvýšenia teploty o 3 °C mohol v období leta klesnúť prietok riek až o 40 %. V posledných desaťročiach sa výskyt a intenzita súch v Európe zvýšili. Napríklad v roku 2022 veľké suchá a horúčavy spôsobili hospodárske straty odhadované na 40 miliárd EUR, pričom najväčšie straty boli zaznamenané v Taliansku, Španielsku a vo Francúzsku ([7]).

(4) Očakáva sa, že prebiehajúca zmena klímy tento problém ešte zhorší, keďže frekvencia a vplyvy období sucha sa budú zvyšovať. Kombinovaný vplyv štrukturálnej nadmernej spotreby a zvýšeného rizika dlhotrvajúceho sucha predstavuje riziká pre zabezpečenie dostupnosti vody, zásobovanie pitnou vodou, poľnohospodárstvo, vnútrozemskú vodnú dopravu, cestovný ruch a dodávky energie ([8]). Nedostatok vody vo všetkých odvetviach a strata poľnohospodárskej výroby v dôsledku kombinovaného účinku horúčav a sucha patria medzi hlavné riziká vyplývajúce zo zmeny klímy v Európe ([9]).

([1]) Správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu o vykonávaní rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) a smernice o povodniach (2007/60/ES) {Tretie plány manažmentu povodia Druhé plány manažmentu povodňových rizík [COM(2025) 2 final]}.
([2]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).
([3]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík (Ú. v. EÚ L 288, 6.11.2007, s. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj).
([4]) Pozri *EEA Water Scarcity Conditions in Europe* (Podmienky nedostatku vody v Európe), dostupné tu. Predpokladá sa, že hodnota ukazovateľa WEI+ pre vodné zdroje presahujúca 20 % naznačuje situáciu nedostatku vody.
([5]) *EEA, Water Resources Across Europe* (Vodné zdroje v celej Európe), 2021, dostupné tu.
([6]) Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. mája 2025 o európskej stratégii pre odolnosť v oblasti vody [2024/2104(INI)].
([7]) Európske posúdenie klimatických rizík, správa EEA 01/2024, strana 209 s ďalšími odkazmi.
([8]) Európske posúdenie klimatických rizík (2024), kapitola 5 a kapitola 11, ktoré obsahuje aj viac informácií o očakávanom náraste dlhotrvajúcich období sucha (vrátane tzv. megasúch) v Európe.
([9]) Medzivládny panel o zmene klímy, šiesta hodnotiaca správa, https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/.

(5) Odber sladkej vody za rok sa medzi rokmi 2000 a 2022 znížil (s ohľadom na zemepisné rozdiely) o 19 % ([10]), očakáva sa však, že odber sladkej vody na obyvateľa sa opäť zvýši. Dôvodom sú tieto skutočnosti: i) nedostatočný pokrok v oblasti efektívneho využívania vody v odvetviach s jej najväčšou spotrebou, ako sú energetika a poľnohospodárstvo vrátane bioenergie; ii) priemyselná a digitálna transformácia si vyžadujú viac sladkej vody a iii) zlé hospodárenie, znečistenie a zmena klímy vyvíjajú čoraz väčší tlak na dostupnosť čistej sladkej vody na sociálno-ekonomické účely. Poškodzuje to ekologické toky nevyhnutné na ochranu vodného ekosystému, ako aj konkurencieschopnosť hospodárstva Únie, pre ktoré je čistá sladká voda rovnako potrebná ako čistá energia.

(6) Európska centrálna banka odhaduje, že v dôsledku nedostatku vody a teplotného stresu by v prípade až 60 % nesplatených úverov v eurozóne mohlo do určitej miery dôjsť k expozícii voči rizikám, pričom v dôsledku povodní by k tomu mohlo dôjsť v 20 % nesplatených úverov ([11]). Okrem toho, keďže klimatické riziká súvisiace s vodou sa zintenzívňujú, hrozí zvýšenie nedostatkov v poistení ([12]), čo by sťažilo hospodársku obnovu po incidentoch súvisiacich s vodou, ako sú suchá alebo záplavy.

(7) Investície do efektívneho využívania vody prispejú k zabezpečeniu dostatočného množstva vody pre kľúčové hospodárske odvetvia, ktoré sú kriticky dôležité pre strategickú autonómiu Únie, a preto majú potenciál zvýšiť jej konkurencieschopnosť, ako sa uznáva v Dohode o čistom priemysle ([13]). Využitie potenciálu na úsporu vody takisto vytvorí podnikateľské príležitosti a povedie k úsporám nákladov pre spotrebiteľov. Priemysel Únie je už teraz globálnym lídrom vo vývoji vodohospodárskych technológií.

(8) V kompase pre konkurencieschopnosť z roku 2025 ([14]) sa členské štáty vyzývajú, aby riešili rastúci nedostatok vody zlepšením postupov a infraštruktúry vodného hospodárstva, zvýšením efektívnosti využívania vody a podporou udržateľného využívania vody. V spoločnom oznámení o Európskej stratégii únie pripravenosti ([15]) sa zdôrazňuje potreba posilniť prístup ku kritickým zdrojom, ako je voda, v celej Únii, napríklad na účely reakcie na núdzové situácie a katastrofy.

(9) Vzájomná závislosť medzi vodnými a energetickými zdrojmi je rozhodujúcim faktorom pri zaisťovaní bezpečnosti a odolnosti vodných a energetických systémov Únie.

(10) Únia je povinná konať v oblasti efektívneho využívania vody na základe európskych a medzinárodných pravidiel, ako je Dohovor Organizácie Spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier podpísaný 17. marca 1992 v Helsinkách, článok 7 Parížskej dohody podpísanej 12. decembra 2015 v Paríži, článok 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 ([16]), ako aj záväzky Európskej únie v rámci akčného programu pre vodu ([17]). Cieľ OSN v oblasti udržateľného rozvoja č. 6.4 takisto zaväzuje zmluvné strany, aby podstatne zvýšili efektívnosť využívania vody vo všetkých odvetviach už do roku 2030.

([10]) *EEA (2024), Water abstraction by source and economic sector in Europe* (Odber vody podľa zdroja a hospodárskeho odvetvia v Európe), dostupné na adrese https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/water-abstraction-by-source-and.

([11]) Európska centrálna banka, *Climate-related risks to financial stability* (Riziká pre finančnú stabilitu súvisiace s klímou), graf B.2.

([12]) Európska centrálna banka, *The Climate Insurance Protection Gap* (Nedostatky ochrany v oblasti poistenia proti klimatickým zmenám), na základe údajov EIOPA, dostupné tu.

([13]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Dohoda o čistom priemysle: spoločný plán konkurencieschopnosti a dekarbonizácie [COM(2025) 85 final].

([14]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ [COM(2025) 30 final].

([15]) Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o Európskej stratégii únie pripravenosti, JOIN(2025) 130 final.

([16]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy) (Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

([17]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7443-2023-INIT/en/pdf.

(11) V rámci Európskej zelenej dohody ([18]) sa začala realizovať koordinovaná stratégia pre čoraz viac klimaticky neutrálne, netoxické a konkurencieschopnejšie hospodárstvo, ktoré efektívne využíva zdroje a v ktorom hospodársky rast nezávisí od spotreby zdrojov, a to v reakcii na výzvy súvisiace s klímou a životným prostredím.

(12) Stratégia Únie pre adaptáciu na zmenu klímy ([19]), európske posúdenie klimatických rizík a oznámenie o riadení klimatických rizík poskytujú prehľad o širokej škále vplyvov klimatických rizík a potrebe prijať opatrenia, keďže prijaté politiky a opatrenia nedržia krok s tempom zmeny klímy. Jednou z oblastí, v ktorých je potrebné konať, je riešenie nedostatku vody a sucha. Zdôrazňuje sa, že zabezpečenie udržateľnej dostupnosti sladkej vody má zásadný význam pre odolnosť proti zmene klímy.

(13) Nedostatok vody má veľmi silný vplyv na zdravie morských ekosystémov a životaschopnosť sociálnych a hospodárskych činností pobrežných a ostrovných spoločenstiev, ktoré sú od nich závislé. Je preto nevyhnutné, aby sa sladké a morské vody riadili integrovaným a účinným spôsobom.

(14) V akčnom pláne pre obehové hospodárstvo ([20]) sa stanovuje program na dosiahnutie pokroku smerom k udržaniu spotreby zdrojov v rámci planetárnych medzí, a to aj pokiaľ ide o spotrebu vody. V súlade s týmto cieľom môže podpora bezpečného opätovného využívania vody v rôznych odvetviach uvoľniť hospodársky potenciál v regiónoch s nedostatkom vody. Môže tiež znížiť potrebu nákladných projektov infraštruktúry, ako sú nové nádrže alebo odsoľovacie zariadenia, čo povedie k dlhodobým úsporám a lepšej odolnosti podnikov voči nedostatku vody, ako aj k zníženiu prevádzkových rizík.

(15) Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1781 ([21]) sa v prípade takmer všetkých kategórií fyzických výrobkov umožňuje stanoviť požiadavky na ekodizajn, ktoré musia výrobky spĺňať, aby sa zlepšil súbor aspektov vrátane spotreby vody a efektívneho využívania vody. Prvky tohto odporúčania prispejú k jeho vykonávaniu.

(16) V tomto odporúčaní sa uvádzajú usmernenia týkajúce sa prvkov, ktoré nie sú komplexne riešené v právnych predpisoch Únie o vode: smerniciach Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, (EÚ) 2020/2184 ([22]), (EÚ) 2024/3019 ([23]), (EÚ) 2024/1785 ([24]) a nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/741 ([25]).

(17) Na podporu efektívneho využívania vody je vhodné vymedziť súbor zásad a odporúčaní, ktoré by mali tvoriť základ pre budúce opatrenia Únie a členských štátov na zabezpečenie systematickejšieho zohľadňovania potenciálu na úsporu vody pri rozhodovaní a zodpovednejšieho využívania vody vo všetkých odvetviach.

([18]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európsky ekologický dohovor [COM(2019) 640 final].

([19]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy [COM(2021) 82 final].

([20]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru Regiónov s názvom Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo – Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu [COM(2020) 98 final].

([21]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1781 z 13. júna 2024, ktorým sa zriaďuje rámec na stanovenie požiadaviek na ekodizajn udržateľných výrobkov, mení smernica (EÚ) 2020/1828 a nariadenie (EÚ) 2023/1542 a zrušuje smernica 2009/125/ES (Ú. v. EÚ L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([22]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2184 zo 16. decembra 2020 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (Ú. v. EÚ L 435, 23.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj).

([23]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/3019 z 27. novembra 2024 o čistení komunálnych odpadových vôd (Ú. v. EÚ L, 2024/3019, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3019/oj).

([24]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1785 z 24. apríla 2024, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) a smernica Rady 1999/31/ES o skládkach odpadov (Ú. v. EÚ L, 2024/1785, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj).

([25]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/741 z 25. mája 2020 o minimálnych požiadavkách na opätovné využívanie vody (Ú. v. EÚ L 177, 5.6.2020, s. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/741/oj).

(18) Cieľom zásady prvoradosti efektívneho využívania vody je zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť spotreby vody, pričom treba mať na pamäti, že prírodné zdroje sladkej vody sú obmedzené a budú sa ďalej znižovať v dôsledku zintenzívňujúceho sa globálneho otepľovania. Opatrenia na zvýšenie efektívnosti využívania vody by mali vychádzať z analýzy nákladov a prínosov vrátane hospodárskych, environmentálnych a spoločenských externalít, pričom by sa mala zohľadniť aj subsidiarita, proporcionalita, spravodlivosť a rovnosť.

(19) Na urýchlenie uplatňovania zásady prvoradosti efektívnosti využívania vody a na podporu rozsiahleho zavádzania opatrení na efektívne využívanie vody je potrebné stanoviť hlavné ciele. Členské štáty by sa preto mali nabádať, aby si na základe svojich vnútroštátnych okolností stanovili vlastné ciele v oblasti efektívneho využívania vody.

(20) Pri vykonávaní zásady efektívneho využívania vody by sa mali čo najlepšie využívať nové technológie, ako sú digitálne inteligentné meracie zariadenia a snímače na zisťovanie a riadenie strát vody, a to aj v infraštruktúre pitnej vody, ako sa vyžaduje v článku 4 ods. 3 smernice (EÚ) 2020/2184.

(21) Ak je potrebné opatrenia na zvýšenie efektívnosti využívania vody zoradiť podľa obmedzení zdrojov, mali by sa uprednostniť tie odvetvia, ktoré spotrebúvajú najviac vody, alebo odvetvia s najvyšším potenciálom na úsporu vody, a to po posúdení kompromisov, najmä vo vzťahu k strategickým odvetviam, a zároveň by sa mal rešpektovať systém priorít v oblasti vodohospodárstva. Tieto odvetvia sa budú nevyhnutne líšiť medzi jednotlivými povodiami a hydrologickými kolektormi podzemnej vody.

(22) Opatrenia na efektívne využívanie vody by mali byť začlenené do programov opatrení plánov manažmentu povodia. Tieto opatrenia môžu viesť k úspore vody a želanému pokroku smerom k odolnosti v oblasti vody len vtedy, ak sú súčasťou komplexného prístupu. Vďaka sprievodným riadiacim opatreniam a využívaniu hospodárskych nástrojov môže zvýšenie efektívnosti využívania vody viesť k trvalému zlepšeniu vodnej bilancie tým, že sa zabráni odrazovému efektu. Stratégie efektívneho využívania vody by mali byť vždy v súlade s vnútroštátnymi stratégiami adaptácie na zmenu klímy,

ODPORÚČA:

Zásada prvoradosti efektívneho využívania vody

1. Členské štáty sa nabádajú, aby pri prijímaní vnútroštátnych opatrení ovplyvňujúcich vodné hospodárstvo uplatňovali zásadu prvoradosti efektívneho využívania vody, pričom zohľadnia hospodárske, sociálne a environmentálne aspekty.

2. „Prvoradosť efektívneho využívania vody“ znamená prijatie všetkých potrebných opatrení na zníženie dopytu po vode, a to prednostne pred využívaním dodatočných vodných zdrojov. V klesajúcom poradí priorít by sa mala najprv znížiť spotreba, potom by mali nasledovať opatrenia na zvýšenie efektívnosti, opätovné využívanie odpadových vôd a následne rozšírenie dodávok vody.

3. Vzhľadom na potenciál na úspory vody by sa EÚ mala zamerať na zvýšenie efektívnosti využívania vody aspoň o 10 % do roku 2030. Členské štáty sa vyzývajú, aby si na základe svojich vnútroštátnych okolností stanovili vlastné ciele v oblasti efektívneho využívania vody. Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi a zainteresovanými stranami na vypracovaní spoločnej metodiky pre ciele v oblasti efektívneho využívania vody, pričom sa zohľadnia územné a iné rozdiely medzi krajinami, regiónmi a odvetviami.

Efektívne hospodárenie s vodnými zdrojmi

4. Odporúča sa, aby členské štáty uplatňovali postupy vodného hospodárstva uvedené v prílohe, ktoré vychádzajú najmä z vodnej bilancie povodia a zo spoľahlivých prognóz environmentálnych a sociálno-ekonomických potrieb v oblasti vody. Zároveň by tieto postupy mali vychádzať z posúdenia vplyvov zmeny klímy a posúdení zraniteľnosti založených na príslušných scenároch zmeny klímy, ako aj z posúdení vplyvov na civilnú bezpečnosť. Tieto postupy by mali vychádzať z účinných a pravidelných kontrol odberov vody, prispôsobiteľných postupov vydávania povolení, silnej podpory výskumu a inovácií a využívania pokročilých digitálnych nástrojov v plnej miere.

5. Odporúča sa, aby členské štáty podporovali efektívnosť na všetkých úrovniach dodávateľského reťazca vody, konkrétne pri skladovaní, preprave a využívaní vody, ako sa uvádza v prílohe, a zabezpečili potrebné investície.

6. Odporúča sa, aby členské štáty uplatňovali zásadu prvoradosti efektívneho využívania vody podľa možnosti vo všetkých odvetviach využívajúcich vodu vrátane poľnohospodárstva, energetiky, priemyslu, obchodu, verejného zásobovania vodou a digitálneho hospodárstva, a to na všetkých úrovniach plánovania a povoľovania v oblasti vodného hospodárstva.

Riadenie

7. Odporúča sa, aby členské štáty zabezpečili primerané riadenie vodného hospodárstva tým, že zaistia predovšetkým transparentné, bezpečné, inkluzívne, spravodlivé a predvídateľné mechanizmy prideľovania vody, poskytnú istotu, pokiaľ ide o priority prideľovania vody medzi kategóriami využívania v prípade nedostatku, a zároveň zabezpečia zraniteľným a marginalizovaným skupinám prístup k cenovo dostupnej pitnej vode a vode na hygienické účely.

Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti

8. Odporúča sa, aby členské štáty investovali do zručností a ľudských zdrojov s cieľom zabezpečiť účinné a efektívne vodné hospodárstvo na všetkých úrovniach.

9. Odporúča sa, aby členské štáty prijali opatrenia na zvýšenie informovanosti občanov, miestnych orgánov a podnikov o zásade prvoradosti efektívneho využívania vody. Takéto opatrenia by sa mali v pravidelných intervaloch opakovať.

Cezhraničná spolupráca a medzinárodný rozmer

10. Členské štáty by mali zabezpečiť maximálnu cezhraničnú spoluprácu, pokiaľ ide o kvantitatívne aspekty vodného hospodárstva pre všetky povodia, a to aj prostredníctvom mechanizmov stanovených v smernici 2000/60/ES a príslušných mechanizmov a orgánov medzinárodnej spolupráce.

11. Odporúča sa, aby členské štáty presadzovali zásadu prvoradosti efektívneho využívania vody aj na medzinárodnej úrovni v rámci organizácií a dohovorov, ako sú OSN – voda, UNEP, G7 a G20, OECD, UNFCCC, UNCCD, DBD a FAO, a posilnili svoju spoluprácu s finančnými inštitúciami, ako sú Európska investičná banka, Európska banka pre obnovu a rozvoj a Svetová banka, ako aj so súkromným sektorom s cieľom prilákať dlhodobé investície do iniciatív v oblasti efektívneho využívania vody.

V Bruseli 4. júna 2025

Za Komisiu
Jessika ROSWALL
členka Komisie

PRÍLOHA

Kľúčové postupy efektívneho využívania vody na vykonávanie hlavných zásad prvoradosti efektívneho využívania vody

1. **Lepšia kontrola zdroja**

Udržiavať presné a aktuálne vodné bilancie na základe dostupných usmernení ([1]) a zohľadňovať takéto vodné bilancie v rozhodnutiach o plánovaní ovplyvňujúcich spotrebu vody a opatrenia na úsporu vody. Na tento účel by sa mali zvážiť tieto opatrenia:

1. Zaviesť a nepretržite monitorovať odbery, straty a návratnosť vody vo všetkých vodných útvaroch každého povodia a podporovať digitálne meranie odberu a vypúšťania vody. Dodávatelia vody by mali často zverejňovať dokumenty a údaje o zmenách vo vodnej bilancii a kvalite vody.

2. V sektore verejného zásobovania vodou by sa malo zabezpečiť, aby sa spotreba vody merala individuálne pre každú budovu a v prípade obytných domov pre každý jednotlivý byt. Tam, kde je pre zvýšenie efektívnosti potrebné vykazovanie údajov v reálnom čase, by sa malo podporovať používanie inteligentných meracích zariadení, čím sa zhodnotia investície.

3. Stanoviť ekologické toky ([2]) útvarov povrchovej vody, pričom sa zohľadnia aj potreby útvarov podzemnej vody vo všetkých povodiach, aby bolo možné poznať maximálny objem udržateľných odberov, čo je predpokladom racionálneho a efektívneho využívania vody. Maximálny objem udržateľných odberov by mal zohľadňovať aj potreby používateľov, ktorí vodu nespotrebúvajú, a požiadavky v príslušných právnych predpisoch. Zapojiť sa do cezhraničnej koordinácie s cieľom stanoviť ekologické toky pre rieky, ktoré prekračujú hranice, aby sa zabránilo konfliktom, ktoré by mohli ohroziť účinný prístup k spotrebe vody. Zabezpečiť účinné vykonávanie ekologických tokov ich systematickým posudzovaním v rámci podmienok pre udeľovanie povolení v oblasti vodného hospodárstva.

4. Na základe dostupných usmernení ([3]) primerane posúdiť prienik slanej vody a iné prieniky, ako aj potreby v oblasti vody závislých suchozemských a súvisiacich vodných ekosystémov napojených na útvary podzemnej vody. Zodpovedne uplatňovať techniky riadeného dopĺňania zásob podzemných vôd prostredníctvom komplexného posúdenia rizika ([4]).

5. Zabezpečiť, aby sa v povoleniach na odber vody z povrchových a podzemných vôd brali do úvahy predpovede zmeny klímy zohľadňujúce neistotu s cieľom predvídať budúce zmeny vo vodnej bilancii a aby sa povolenia v oblasti vody pravidelne zosúlaďovali, aby sa tak zabránilo nadmernému odberu vody ([5]). Zaistiť, aby bol systém udeľovania povolení na odbery dostatočne pružný, pričom sa v prípade potreby zohľadnia aj významné sezónne výkyvy. Vyhnúť sa udeľovaniu povolení na neprimerane dlhé obdobia, aby bolo možné pružne sa prispôsobiť zmenám vodnej bilancie. Uplatňovať primerané stanovovanie cien vody s cieľom zabezpečiť jej efektívne využívanie. Prijať dostatočne odrádzajúce sankcie za nezákonné, neregistrované alebo nepovolené odbery a vypúšťanie vody.

6. Zabezpečiť, aby plány manažmentu povodia zahŕňali „vodné bilancie“ a kvantifikovať spotrebu vody na sociálno-ekonomickú činnosť s cieľom uľahčiť plánovanie opatrení na zvýšenie efektívnosti na základe odhadov zostávajúceho potenciálu na úsporu vody. Začleniť aspekty riadenia rizika sucha do plánov manažmentu povodia a pripraviť sa na riziko dlhotrvajúceho sucha.

7. Zabezpečiť, aby vyššia efektívnosť využívania vody viedla k odolnosti prostredníctvom nižšej spotreby vody. Na uvedený účel je potrebné:

— uplatňovať zásadu úhrady nákladov za vodohospodárske služby, aby všetci používatelia vody a odvetvia využívajúce vodu primerane prispievali na náklady za vodohospodárske služby,

([1]) Pozri usmernenie k spoločnej stratégii vykonávania (CIS) rámcovej smernice o vode č. 34 o bilancii vody, k dispozícii tu.
([2]) Pozri usmernenie CIS č. 31 o ekologických tokoch, k dispozícii tu.
([3]) Pozri usmernenie CIS č. 18 o posúdení stavu a vývoja podzemných vôd, k dispozícii tu.
([4]) Pozri usmernenie CIS č. 39 o riadenom dopĺňaní zásob podzemných vôd, k dispozícii tu.
([5]) Pozri usmernenie CIS č. 24 o manažmente povodia a zmene klímy, k dispozícii tu.

— zabezpečiť, aby politiky stanovovania cien vody poskytovali primerané stimuly na efektívnejšie využívanie vodných zdrojov na základe ekonomickej analýzy požadovanej podľa prílohy III k smernici 2000/60/ES ([6]),

— lepšie a širšie využívať zásadu „znečisťovateľ platí“ a zásadu „predbežnej opatrnosti“, odstrániť škodlivé environmentálne dotácie a zabezpečiť dostupné, spravodlivé a čestné mechanizmy stanovovania cien pre všetkých používateľov vody.

Členské štáty môžu pritom prihliadať na sociálne, environmentálne a hospodárske dôsledky úhrady nákladov, ako aj geografické a klimatické podmienky ovplyvneného regiónu alebo regiónov.

Zabezpečiť úplnú transparentnosť politík stanovovania cien vody, najmä pokiaľ ide o úroveň taríf, využívanie finančných prostriedkov a opatrenia prijaté na zachovanie vodných zdrojov. Ako osvedčený postup by sa to malo uplatňovať aj v iných odvetviach, nielen v odvetví pitnej vody a čistenia komunálnych odpadových vôd.

2. **Efektívnosť prepravy vody**

Zlepšiť riadenie strát vody ako nevyhnutnú súčasť prevádzkového riadenia systémov zásobovania vodou a uprednostniť investície na rýchle riešenie strát vody so zameraním na oblasti dodávok, ktoré to najviac potrebujú, a s využitím všetkých dostupných možností financovania a nástrojov Únie.

3. **Efektívnosť skladovania vody**

a) Uprednostňovať prirodzené opatrenia na zadržiavanie vody ([7]) v pôde, lesoch, podzemnej vode a mokradiach, ktoré znižujú odparovanie v porovnaní so skladovaním vody nad zemou v umelých nádržiach.

b) Pravidelne udržiavať umelé nádrže, a to aj vyčlenením finančných prostriedkov na pravidelné odstraňovanie sedimentov a predchádzanie stratám vody.

c) Optimalizovať hospodárenie s vodou v mestách prostredníctvom „zberu dažďovej vody“ a iných foriem prirodzeného zadržiavania vody a urýchliť zavádzanie opatrení na predchádzanie odľahčovaniu v dôsledku zrážok ([8]).

4. **Efektívnosť využívania vody**

a) Podporovať zavádzanie najlepších dostupných technológií, postupov a služieb s cieľom zabezpečiť efektívne využívanie vody vo všetkých odvetviach, a to aj podporou obehovosti.

b) Podporovať opätovné využívanie odpadových vôd nad rámec zavlažovania, a to aj v priemysle, energetike a sektore verejného zásobovania vodou, a zároveň predchádzať rizikám pre ľudské zdravie a zohľadňovať environmentálne vplyvy zníženej návratnosti tokov v povodí.

5. **Správne riadenie**

a) Vypracovať systémy prideľovania vody, ktoré sú transparentné a majú inkluzívny mechanizmus riadenia na zabezpečenie predvídateľnosti pre dotknutých používateľov vody vrátane tých, ktorí vodu nespotrebúvajú, a zároveň podporujú udržateľnosť, spravodlivosť a dodržiavanie ľudských práv. Pri navrhovaní mechanizmov prideľovania vody by sa mal zohľadniť potenciál odvetví a regiónov na úsporu vody.

b) Vypracovať alebo zachovať osobitné sociálne politiky v prospech používateľov vody s nízkymi príjmami a/alebo zraniteľných/marginalizovaných osôb s cieľom zabezpečiť prístup k vode a sanitárnym zariadeniam pre všetkých, ako sa vyžaduje v smernici (EÚ) 2020/2184 a smernici (EÚ) 2024/3019.

([6]) Pozri usmernenie CIS č. 1 o hospodárstve a životnom prostredí, k dispozícii tu.

([7]) Pozri napríklad *A guide to support the selection, design and implementation of natural water retention measures in Europe, Capturing the multiple benefits of nature-based solutions* (Príručka na podporu výberu, projektovania a realizovania retenčných opatrení pre prírodné vody v Európe – Podchytenie rôznych výhod riešení na prírodnej báze), k dispozícii tu; technickú správu CIS 82 *Natural Water Retention Measures* (Prirodzené opatrenia na zadržiavanie vody), k dispozícii tu a dokument Spoločného výskumného centra *Nature-based solutions for agricultural water management* (Riešenia hospodárenia s vodou založené na prírode pre poľnohospodárstvo), k dispozícii tu.

([8]) V súlade s článkom 5 smernice (EÚ) 2024/3019.

6. **Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti**

a) Zlepšiť zručnosti a vyškoliť orgány v oblasti vodného hospodárstva a orgány zodpovedné za odvetvia využívajúce vodu s cieľom pomôcť im uplatňovať zásadu prvoradosti efektívneho využívania vody a podporiť tak nižšiu spotrebu vody.

b) Podporovať výskum a inovácie, zlepšovať zručnosti a rozširovať znalosti o všetkých aspektoch efektívneho vodného hospodárstva v odvetviach využívajúcich vodu. Zvýšiť informovanosť spotrebiteľov o význame šetrenia vodou a zároveň im umožniť konať udržateľnejším spôsobom vzhľadom na miestne podmienky. Zahŕňa to aj zabezpečenie transparentnosti pre spotrebiteľov a občanov, pokiaľ ide o spotrebu vody a hospodárenie s vodou v súlade s článkom 17 smernice (EÚ) 2020/2184 a článkom 24 smernice (EÚ) 2024/3019.

c) Podporovať lepšie informovanie spotrebiteľov a zvyšovať informovanosť o vodnej stope spotrebných výrobkov a služieb pomocou nástrojov, ako sú environmentálna značka EÚ a digitálny pas výrobku podľa nariadenia (EÚ) 2024/1781.

7. **Medzinárodný rozmer**

a) Vždy, keď je to relevantné, pri navrhovaní technickej a finančnej podpory partnerským krajinám zvážiť zásady a ciele tohto odporúčania.

b) Posilniť spoluprácu s finančnými inštitúciami, ako sú Európska investičná banka, Európska banka pre obnovu a rozvoj a Svetová banka, ako aj so súkromným sektorom s cieľom prilákať dlhodobé investície do iniciatív v oblasti efektívneho využívania vody v súlade s cieľmi stratégie EÚ Global Gateway ([9]).

c) Vymieňať si najlepšie postupy pri vykonávaní zásad a cieľov tohto odporúčania a presadzovať odolnosť v oblasti vody a efektívne využívanie vody v rámci medzinárodnej spolupráce.

([9]) Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke s názvom Global Gateway [JOIN(2021) 30 final].